

3. Verslag 23^e Unie- en 9^e Ledencongres 14 mei 2011 te Ede

---

5 1. Opening door de voorzitter

De voorzitter, de heer Blokhuis, heet iedereen welkom in De Schuilplaats in Ede. Het gebouw heeft volgens hem een toepasselijke naam: De Schuilplaats als ontmoetingsplaats om van hieruit politiek te bedrijven.

Een speciaal welkom is er voor GroenLinks en het CDA, die bij dit congres aanwezig zijn.

10 Een bericht van verhindering is binnengekomen van Bort Koelewijn, Jan Westert, Flora Lagerwerf en Betty Poutsma.

De voorzitter spreekt de hoop uit dat iedereen ook in het spreken naar elkaar luistert.

15 Vooraf aan de meditatie wordt Psalm 72:1, 7 en 10 gezongen onder begeleiding van de muziekgroep Salt.

Hierna krijgt ds. Bottenbley, voorganger van de Bethel gemeente te Drachten, het woord voor de meditatie. Hij begint met het lezen uit de Schrift uit Openbaring. Hij heeft zijn lezing gericht op het hoofditem van de dag, de bespreking van *Met hart en ziel*. Openbaring 3: 7,8 sluit hier mooi bij aan.

20

20 Meditatie

Dit Schriftgedeelte, gericht aan de gemeente in Filadelfia, is eigenlijk bedoeld voor de hele gemeente van Christus, dus ook voor ons. Christenen in Nederland gaan steeds meer tot een minderheid behoren, net als de christenen destijds in Filadelfia.

25 Soms is het wel goed om bewust te zijn van je eigen kleinheid, dan moet je steeds meer leunen en steunen op Degene die ons heeft geroepen. De kleine kracht betreft het getal en ook de mogelijkheden. Maar we moeten ons bewust worden van de Grootheid en Kracht van God om door ons te werken.

30 De ChristenUnie is een kleine groep, maar is wel trouw gebleven. Er zal altijd een spanningsveld blijven tussen trouw zijn aan je principes en politieke compromissen. Wanneer het gaat om prijsgeven van je principes, dus het Woord van God als het laatste woord loslaten, dan raak je aan de kern en kan er van een compromis geen sprake zijn.

35 In de vorige regeringsperiode is er toch iets van het Koninkrijk van God zichtbaar geworden, Hij heeft toen deuren geopend, en dat kan ook in de toekomst weer gebeuren, mits we Zijn Woord niet loslaten, ook al kost het ons stemmen. God gaf aan dat hij wist wat de mensen in Filadelfia deden voor Hem, wij mogen ook zeker zijn dat God weet wat de ChristenUnie doet.

40 *Met hart en ziel verder* laat zien dat de ChristenUnie haar wortels trouw blijft. Dit laat geen enkel aspect van het menselijk leven buiten schot. Eerst God liefhebben met hart en verstand. Wanneer het gaat om de naam van Christus die terzijde geschoven gaat worden, dan moeten we als ChristenUnie hier geen ruimte aan bieden. Ds. Bottenbley wenst de ChristenUnie leden veel zegen toe om vandaag hier aan te werken.

Na de meditatie wordt Opwekkingslied 569 *Regeer in mij* gezongen.

45 2. Mededelingen

De heer Blokhuis bedankt ds. Bottenbley voor zijn meditatie.

Hij spreekt daarna de deelnemers van het congres toe. Hij begint te citeren uit het jubileummanifest.

50 De ChristenUnie wantrouwt menselijke blauwdrukken van de samenleving. Ze werkt vanuit een sterk verlangen naar gerechtigheid, maar wet zich daarbij afhankelijk van God. De ChristenUnie is een partij met een hart, anders verliest ze zichzelf en de wereld om haar heen. Deze woorden zetten het politieke werk in perspectief ChristenUnie zet God centraal en is een partij met een hart, anders verliest ze zichzelf en de wereld om haar heen. In de evaluatie op de verkiezingen bleek dat velen het gevoel hadden dat de ChristenUnie haar hart was kwijt geraakt. André Rouvoet heeft destijds al gezegd dat regeringsverantwoordelijkheid problemen met zich mee zou brengen, maar we moesten wel die verantwoordelijkheid nemen.

55 Het rapport *Met hart en ziel* geeft aan dat de ChristenUnie een uitgesproken Christelijke partij moet zijn en zich moet blijven profileren dat het een uitgesproken christelijke partij is. Het partijbestuur vindt dat de ChristenUnie christelijk was, is, en zal blijven. De partij is de afgelopen jaren niet minder

christelijk geweest, maar kennelijk speelt die gedachte wel en het partijbestuur vindt dit jammer. Het blijkt uit de standpunten en verkiezingsprogramma's dat de ChristenUnie een christelijke partij is. Toch is er een aanbeveling: kiezers moeten zich meer kunnen identificeren met de ChristenUnie. Niet terugtrekken in de eigen niche, maar gaan voor vrede en gerechtigheid in de maatschappij door als christenen samen te werken. De ChristenUnie wordt wel beschreven als zwalkend naar rechts en links. dit is onjuist. Maar voor kiezers was het niet altijd duidelijk. Godsdienstvrijheid, prioriteit aan dienstbaarheid in plaats van staatsolidariteit, overtuiging dat we in Gods wereld leven en daar verantwoordelijkheid voor hebben, dat zijn punten van de ChristenUnie. Maar het bestuur beseft dat deze en meer punten niet genoeg zijn. Bruggen moeten worden geslagen naar kiezers en samenleving. Het bestuur wil een open cultuur waarin we goed naar elkaar luisteren. Het bestuur wil vandaag graag in gesprek maar vooral luisteren naar elke stem. De partij is een levend lichaam zijn, met ieder zijn eigen taak, voor bestuurders, politieke verantwoordelijken, medewerkers, voor allen een rol. De ChristenUnie is geen slapend genootschap, op alle niveaus doen mensen mee en treden er nieuwe mensen aan. Zo verliezen we vandaag André Rouvoet en Egbert Schuurman als fractievoorzitters, maar er treden alweer nieuwe mensen aan: Arie Slob en Roel Kuiper.

75

Mededelingen

- De penningmeester van het Landelijk Bestuur, de heer Bert Boerman is onlangs gedeputeerde geworden in Overijssel.
- Punt 8 Notitie *Met hart en ziel verder* komt als laatste punt van het ochtendprogramma aan de orde. - Tevens vervalt in de ochtend een deelsessie van het ledencongres vanwege het afscheid van André Rouvoet.
- De stemcommissie staat onder leiding van Guido van Beusekom en bestaat verder uit Leo Koelewijn, Annerieke Pruijm en Rieke Elsenbroek. Tevens is het quorum ruimschoots gehaald.

85

3. Verslag Uniecongres 24 april 2010 (ter informatie en bespreking)

Het verslag was al goedgekeurd met dank aan de meelezers mevrouw Grinswis-Driesse uit Goede Reede en de heer A.J. Sierksma uit Den Haag

90 De meelezers voor het verslag van dit congres zijn mevrouw A. Kuijt uit Katwijk en de heer H. Lassche uit Rouveen.

4. Jaarverslag 2009

- **Schriftelijk verslag 2009 (ter informatie en bespreking)**
- 95 Er hebben zich geen insprekers gemeld.

- **Jaarrekening 2009 (ter bespreking en goedkeuring)**

Ook hier hebben zich geen insprekers gemeld.

5. Jaarverslag 2010

- **Schriftelijk verslag 2010 (ter informatie en bespreking)**
- 100 Het schriftelijk verslag 2010 passeert het congres zonder insprekers.

- **Jaarrekening 2010 (ter bespreking en goedkeuring)**

105 Inspreker de heer Van Wier uit Ede:

Hij geeft allereerst complimenten over de jaarrekening Hij heeft een vraag over de algemene reserve. Deze is 108.000 Euro en dat lijkt hem wat laag, gezien de omvang van de begroting en het aantal medewerkers.

110 De heer Boerman, namens het Landelijk Bestuur, antwoordt dat de ChristenUnie zich dit bewust is, maar dat dit te maken heeft met de verkiezingen. De partij probeert de kosten beheersbaar te houden, maar toch is het nog niet gelukt de algemene reserve aan te vullen. Er wordt gewerkt aan ledenwerving en aan de contributie-inning. Meer en meer wordt er ingezet op kostenbeheersing .Wel lijkt het geborgd voor de komende vier jaren.

115

6. Voorstel Telefonische herinnering bij niet-betalen contributie (ter bespreking en besluitvorming)

- 120 Inspreker de heer Aalbers, kiesvereniging Oldebroek, merkt op dat de kiesvereniging leden verliest, omdat de contributie te laat komt. Hij wil graag eerder de herinneringen laten versturen, het liefst al twee keer in het voorjaar.
- De heer Boerman antwoordt dat hij de herinneringsprocedure beheersbaar wil houden. Gelukkig betalen de meeste leden op tijd. De eerste herinneringen gaan al in het voorjaar de deur uit, de penningmeesters van de kiesverenigingen zullen nu in oktober ingelicht worden om in actie te komen het geld alsnog geïnd te krijgen.
- 125 Vergeleken met de oude situatie is dit al een verbetering; toen werd pas het volgende jaar duidelijk dat het geld nog niet binnen was. De heer Boerman wil alles op alles zetten op snelle actie van het partijbureau.
- 130 De heer Blokhuis doet de suggestie aan de kiesvereniging Oldebroek het partijbureau te vragen eerder ingelicht te worden.
- Bij stemming blijkt dat de meerderheid voor het voorstel is en deze is dus **aangenomen**.

Nieuwe bestuursstructuur

- 135 Het Landelijk Bestuur wil de mening horen van het congres over een wijziging in de bestuursstructuur. De bedoeling hiervan is om tot kortere lijnen tussen het Landelijk Bestuur en de al de partijgeledingen te komen, inclusief de kiesverenigingen. Het voorstel is een klein kernbestuur van circa tien leden voor operationele zaken. Dit kernbestuur wordt uitgebreid met de twaalf voorzitters van de Provinciale Unies tot een breed Landelijk Bestuur voor strategische zaken.
- 140 Een ruime meerderheid kan zich in dit voorlopige plan herkennen.

7. Voorstel Waterschappen in Reglement Kandidaatstelling (ter bespreking en besluitvorming)

- Zonder discussie wordt het voorstel met een enkele tegenstem **aangenomen**.
- 145

8. Voorstel Benoeming bestuursleden (ter bespreking en besluitvorming)

- Het congres wordt gezien de komende nieuwe bestuursstructuur gevraagd in te stemmen met verlenging van de termijn van Jacques Christiaanse en Joop Alsema en met herbenoeming van Peter van Duijvenbode, Dick van Dijk en Sandra Korteweg-Vermeer.
- 150 Zowel de herbenoemingen als de verlengingen worden met algemene stemmen goedgekeurd. De heer Scherff brengt een punt van orde in: hij zag dat een aantal mensen zojuist stemden met de oranje stemkaart. Dit heeft niet zoveel zin, deze is voor het ledencongres van vanmiddag. De heer Blokhuis beaamt dit en geeft aan dat tijdens het Uniecongres gestemd wordt met blauwe en/of gele stemkaarten.
- 155

9. Afscheid aftredende bestuursleden en EK-leden (in het bijzonder van Egbert Schuurman)

Bestuursleden

- 160 Shamir Ceuleers en Marja Sijpestein komen naar voren omdat ze afscheid nemen van het Landelijk Bestuur.
- De heer Blokhuis vertelt dat Shamir als jongere lid geweest is van het bestuur. Hij had duidelijke opvattingen over principiële zaken en die weken soms af van die van de andere bestuursleden. Dat heeft hij in hem bewonderd. Shamir is nu fractiemedewerker van de Tweede Kamerfractie.
- 165 Marja, zo vervolgt de heer Blokhuis, is een ander bestuurslid geweest, en had een vrij zakelijke inbreng. Peter Blokhuis wilde zelf ook wel eens wat zakelijker zijn.

- De voorzitter bedankt hen beide hartelijk voor hun inbreng en ziet hun vertrek als een aderlating en wenst hen Gods zegen. Tijdens de overhandiging van een boeket bloemen krijgen beide een welgemeend applaus.
- 170

Eerste Kamerleden

- Volgens de heer Blokhuis komt er een nog grotere aderlating: in de nieuwe Eerste Kamer fractie. Drie van de vier leden zullen vertrekken; Flora Lagerwerf, Remmelt de Boer en Egbert Schuurman.
- 175 - Flora Lagerwerf - Vergunst is vandaag afwezig met een goede reden. Het werk in de Eerste Kamer werd haar te zwaar en daarom stopt zij na één periode. Zij is juriste en die expertise is

van groot belang is de Eerste Kamer. Ze vervulde een brugfunctie met de SGP. Zij was de eerste vrouwelijke senator voor de ChristenUnie en eigenlijk ook voor de SGP. We nemen met leedwezen afscheid van Flora. Haar boekje zal thuisbezorgd worden.

180 - Remmelt de Boer neemt ook afscheid. Hij is eigenlijk een prototype van een senator, aldus de heer Blokhuis. Maar was ook een onderwijsman en daarnaast vele jaren bezig in de politiek. Hij is raadslid en wethouder geweest en was de laatste jaren senator. In de Senaat heb je vooral oude en wijze mensen en daar hoort Remmelt helemaal bij, zo vertelt de heer Blokhuis. De heer De Boer komt met zijn vrouw op het podium. Voor zeer verdienstelijke leden is er een bijzonder gebaar: de zilveren of gouden speld. Remmelt krijgt de gouden speld, zo geeft de voorzitter aan.

185 Remmelt de Boer reageert in het kort: het is de partij die je kansen geeft, de jongerenpartij, de lokale afdeling, en hij dankt daarom de ChristenUnie voor het politieke werk dat hij heeft mogen doen in al die jaren.

190 - Egbert Schuurman. Er wordt een filmpje vertoond waarin zijn vrouw aangeeft dat nu zijn werkkamer wat leger kan worden, deze puilt nu nog uit van vele paperassen. Ook medewerkers en andere politici komen hierin aan het woord en geven aan dat de heer Schuurman zeer benaderbaar is, en eigenlijk geen vijanden heeft. Roel Kuiper, Arie Slob en André Rouvoet bedanken hem in de filmpje voor het vele werk en wensen hem een goede tijd. Na 28 jaar senaatswerk stopt hij nu.

195 Na het filmpje memoreert Peter Blokhuis aan de woorden van de heer Van Riessen, hun beider leermeester. Deze vond dat je beter kunt uitgaan van christelijk politiek bedrijven i.p.v. spreken van christelijke politiek; het is namelijk een activiteit en niet iets wat je bereikt hebt. De voorzitter complimenteert de heer Schuurman voor zijn diepgaande interesse en analyse van de maatschappij. Hij spreekt de hoop uit dat de vele jongeren in onze partij de kritische Schuurmanschool zullen voortzetten.

200 Ook de heer Schuurman krijgt de gouden speld opgespeld voor al zijn verdiensten voor de partij.

205 Hij krijgt daarna het woord en uit zijn grote dankbaarheid aan het bestuur en alle leden van de partij voor het grote vertrouwen. Hij heeft het werk met veel plezier gedaan, heeft ook vele fouten gemaakt, en is dankbaar dat hij het vanuit Christus mocht doen. De ChristenUnie is een partij met een groot verleden en een grote toekomst, immers Christus is het verleden en de toekomst.

210 Hij wil nog een onderwerp aanroeren: wie de grootste politicus is in de Bijbel. Hij vindt dat het Salomo was. Deze wist namelijk alles van planten en dieren en schreef de Spreuken. Schreef over eerbied voor de schepping en de mens als schepsel van God. Salomo heeft ook tal van andere onderwerpen besproken, over allerlei zaken op een manier die een christenpoliticus ook nu nog veel te zeggen heeft. Ook over de normen en waarden die nu in onze maatschappij verdwijnen. De relevantie is zo groot dat ook de niet-christenen hierdoor aan te spreken zijn. Wat zijn de vaste waarden voor de economie, technologie, gezondheid en meer. Als we de cultuurwaarden vanuit de Bijbel niet hanteren, dan gaat het mis. De ChristenUnie heeft het voorrecht om de overheid voor te houden vast te houden of terug te keren tot de vaste Bijbelse normen, die van belang zijn voor iedereen. Daar waar zaken vastlopen in onze wereld heeft het te maken met loslaten van die vaste normen en waarden. Hij moedigt Roel Kuiper en Arie Slob aan als de nieuwe fractievoorzitters. Tot slot bedankt hij alle aanwezigen en daarop volgt een staande ovatie en groot applaus.

225 De speech van Egbert Schuurman is terug te zien op YouTube (www.youtube.com/christenunietube).

10. Notitie Met hart en ziel verder (ter bespreking)

Peter Blokhuis geeft het woord aan Marjan Haak om de discussie te leiden. Zij is geen lid van het Landelijk Bestuur en daarom aan haar de taak bij dit agendapunt de voorzittersrol te vervullen.

230 Er heeft zich een aantal sprekers aangemeld om op de notitie *Met hart en ziel verder* te reageren.

- De heer Kok (ChristenUnie Lelystad): we moeten niet te negatief zijn. De Tweede Kamerfractie en onze ministers hebben het goed gedaan. Over de term christelijk-sociaal moeten we ons niet gek laten maken, maar standvastig blijven.

235 - De heer Hugo Scherff (ChristenUnie Amsterdam): de Tweede Kamerverkiezingslijst miste prominente christenen. Deze hadden mensen kunnen aanspreken om op de ChristenUnie te stemmen die nu niet op onze partij hebben gestemd. Spreker geeft aan dat hij de

ChristenUnie niet helder, niet duidelijk is. Hij vindt het waardevol om juist breder te kijken niet alleen korte statements te lanceren, maar juist voor inhoud te gaan. Geen oneliners.

- 240 - De heer Johan Blad (ChristenUnie Veenendaal): veel dank voor het rapport, maar het rapport roert teveel zaken aan. Hij vraagt zich af wat de status van het stuk is, wat het vervolg traject binnen de partij hiervan zal zijn. Ook mist hij uitspraken over de islam, hetgeen hij een groot gemis vindt. Hij roept op niet te gaan denken in termen van links-rechts, maar wel op christelijk zijn. Het lijkt hem heel goed meer te praten, ook met kiesverenigingen en eigen werkgroepen zoals de masterclass. Wat hem betreft komt de notitie te vroeg.
- 245 - De heer Kees Smits (ChristenUnie Maassluis) is van mening dat vóór 2000 de Tweede Kamerfractie scherp was in het debat, en dat veel kiezers nu minder tevreden zijn. De identiteit lag een beetje verscholen omdat het teveel over sociale thema's gaat. Hij vindt de reactie van het bestuur te mat en vraagt zich af wat we als ChristenUnie bereikt hebben. Hij is van mening dat er een omslag nodig is in cultuur en identiteit. Hij spreekt uit dat hij alle lof heeft voor het rapport Schippers.
- 250

Korte reacties uit de zaal:

- 255 - Maarten Balk: waar gaat het om bij de tegenstelling links-rechts? Gaat het om de rol van de overheid? Willen we niet teveel van de overheid? Herijking is nodig.
- 255 - Ben Nitrau: is tegen de PVV, vindt dat een christen niet rechts kan zijn.
- 260 - Flip Mak: is positief over het rapport, maar vindt het niet volledig. Hij wil graag de reactie van het bestuur horen. Moeten wij ons verbreden als partij, denkend aan Limburg, homoseksualiteit, enz. Waarom blijven we niet bij onszelf, bij de leden. Hij mist het confessionele gedeelte en heeft zorgen over inhoudelijke standpunten. Het is goed om te herbronnen. De partij is te weinig gericht op de orthodoxe christenen. Hij mist een kritische zelfreflectie van het bestuur.

De heer Blokhuis reageert op de insprekers. Hij vraagt zich af welke factoren een rol spelen om op de ChristenUnie te stemmen. We hebben wel een vast fundament, maar gaat erom hoe de ChristenUnie hiermee omgaat, anders is het een dode bron. Het is wezenlijk dat we een uitgesproken christelijk geluid hebben. Een opening naar andere groepen is uitdrukkelijk afgewezen. De ChristenUnie is er voor orthodoxe christenen, in het besef dat we daardoor een relatief kleine partij zijn. De macht is niet leidend, dat wijst de ChristenUnie uitdrukkelijk af. De commissie Schipper en het bestuur willen uitdrukkelijk christelijk zijn, daarover wordt niet onderhandeld. Dit congres is ook niet het einde van nadenken over het rapport, er is namelijk nog niet voldoende over gesproken.

270

De positie van de overheid, daarin is de ChristenUnie te ver doorgeschoten. Vrijheid van onderwijs, eigen vrijheid van de burgers, ed. is dat nog wel bij de ChristenUnie in balans. Vrijheid en verantwoordelijkheid blijft bij de ChristenUnie. De ChristenUnie wil graag vrede en gerechtigheid. De ChristenUnie is tegen chaos en geweld, en daar moet de overheid op ingrijpen, maar er moet wel een balans zijn. De ChristenUnie is daarom niet links of rechts.

275

Wat betreft de opmerking van Hugo Scherff: onze mensen kiezen nu niet voor alleen oneliners. De ChristenUnie zoekt altijd naar de diepere intenties.

Als antwoord aan de heer Kok: ten diepste raken we elkaar. Hij is het met de heer Kok eens dat we elkaar niet in de put moeten praten. Een aantal mensen is het vertrouwen kwijt geraakt. Belangrijk is het dan om deze mensen op te zoeken. Ten diepste verstaan wij elkaar omdat wij uit dezelfde Bron putten.

280

De heer Alsema voegt hieraan toe: de leden van het Landelijk Bestuur komen graag naar u toe om met de geledingen te spreken. We willen het samen doen, dan wordt het een olievlek.

285 Boerman: als lid van het Landelijk Bestuur wil hij graag gevoed worden om de passie en bevlogenheid voor de voetlicht te brengen, de bron blijft vast staan, Christus geeft ons kracht om als kleine groep ons werk te doen.

De heer Blokhuis geeft aan dat het bestuur zich op hoofdlijnen kan vinden in het rapport en tot in details hier vorm aan wil geven. Er zal een planning moeten komen hoe en in welke vorm de discussie gevoerd moet worden. Het bestuur komt graag naar de mensen toe, maar wacht wel op de uitnodigingen. Het moet in samenspel gaan.

290

Moties

Motie 1 Kiesvereniging Maassluis-Midden Delfland "Bevlogenheid en passie"

- 295
1. Alles te doen om de bevlogenheid, de passie en de spiritualiteit in onze partij een centrale plaats te geven;
  2. De christelijke identiteit en het onderscheidend vermogen nadrukkelijk te bevorderen;

Preadvies Landelijk Bestuur: Overnemen.

300 De kiesvereniging is blij met dit preadvies, zij wil graag de ChristenUnie identiteit bevorderen. Er zijn geen verdere insprekers.

De heer Alssema voegt nog toe: in de campagne heeft bevolgenheid niet ontbroken, maar de campagne werd wel te bestuurlijk ingestoken.

De motie wordt in stemming gebracht en met algemene stemmen **overgenomen**.

305

Motie 2. Kiesvereniging Elburg "CDA verschil"

1. Verzoekt het Landelijk Bestuur in overleg met het Wetenschappelijk Instituut op zo kort mogelijke termijn een publicatie uit te brengen waarin het principiële verschil tussen CDA en ChristenUnie tot uitdrukking wordt gebracht en het bestaansrecht van de ChristenUnie wordt helder onderbouwd;

310 2. Verzoekt het Landelijk Bestuur te bevorderen dat zij die bij spreekbeurten en bijeenkomsten optreden expliciet het onderscheid met het CDA aan de orde te stellen;

Preadvies Landelijk Bestuur: Ontraden

315 De heer Dickhof van de kiesvereniging Elburg licht toe: zij stellen een kleine tekstwijziging voor bij punt 2. De motie is namelijk bedoeld om de ChristenUnie te onderscheiden van het CDA, om de basisverschillen helder te krijgen.

De heer Alssema: profilering ten opzichte van de andere partijen is heel belangrijk. Het Landelijk Bestuur wil echter niet vanuit een negatieve kant het verschil benaderen. De ChristenUnie werkt

320 daarentegen vanuit de eigen boodschap, vanuit de Bijbelse boodschap. Wel positief kritisch, maar geen negatieve benadering, daarom ontrading van de motie.

Bij stemming blijkt dat een grote meerderheid tegen is, de motie wordt **verworpen**.

Motie 3: Kiesvereniging Maassluis-Midden Delfland "Economie en werkgelegenheid"

325 Verzoekt het Uniebestuur,

- Economie en werkgelegenheid als speerpunten op te nemen;
- Het wetenschappelijk bureau opdracht te geven een verdere visie te ontwikkelen waarin economie en ondernemerschap centraal staan;
- Het wetenschappelijk bureau opdracht te geven tot de organisatie van een congres waarbij economie en ondernemerschap centraal staan,
- Op kort termijn te starten met het opzetten van een ondernemers netwerk;
- Dit netwerk daadwerkelijk een plaats te geven in het te voeren economisch beleid,

330

Preadvies Landelijk Bestuur: Gewijzigd overnemen.

335

Het Landelijk Bestuur geeft de indiener in overweging om "opdracht te geven" te wijzigen in "verzoeken", aangezien een congres noch een Landelijk Bestuur een opdracht kan geven aan het WI. Maar inhoudelijk deelt het Bestuur de strekking van de motie.

340 Toelichting door de heer Smits van de kiesvereniging: economie krijgt te weinig aandacht bij de ChristenUnie, dat geldt vooral voor het MKB. De kiesvereniging gaat mee met de voorgestelde tekstwijziging door het Bestuur. De heer Alssema: gaat mee met de motie, het Landelijk Bestuur gaat er graag in mee.

345 De motie blijkt na stemming met grote meerderheid te zijn **aangenomen**.

Motie 4 Kiesvereniging Maassluis-Midden Delfland en Elburg "Identiteit"

Spreekt als zijn mening uit,

- Dat door de bestuurlijke profilering de eigen christelijke identiteit in sterke mate is gedevalueerd,

350 Roept het Unie bestuur op te bevorderen,

- Dat zowel in de Kamers der Staten generaal als in andere vergaderzalen dat goud zal worden getoond;
- Dat samen met de politieke leiding land en volk wordt opgeroepen tot het volgen van de Bijbelse waarden en normen,

Preadvies Landelijk Bestuur: Gewijzigd overnemen. Tekstwijzigingsvoorstel van het bestuur:

355

1. Het zinsdeel 'en de wens om vooral politiek correct en betrouwbaar te zijn' vervalt uit de overwegingen..
2. Na 'Spreekt als zijn mening uit' vervalt de ingediende tekst en komt daarvoor in de plaats: 'Dat de christelijke identiteit door het bestuurlijk spreken minder herkenbaar is geweest.'

360 Dhr Smits namens de kiesvereniging Maassluis-Midden Delfland is blij met de steun van het Landelijk Bestuur en neemt de tekstsuggestie over. De heer Alssema is blij dat we elkaar verstaan. De gewijzigde motie wordt in stemming gebracht en wordt **aangenomen**.

Motie 5 Kiesvereniging Nunspeet “Motie Ledenwerkgroep”

De motie had eerst als titel Motie Ledencommissie:

365 Verzoekt het Landelijk Bestuur:

- Een commissie te benoemen die voor minimaal tweederde bestaat uit ChristenUnie leden die
  1. niet actief zijn in de landelijke of provinciale politieke of bestuurlijke organen,
  2. geen werknemer zijn van de partij én
  3. vanuit hun achtergrond, ervaring en expertise representatief zijn voor de verscheidenheid van de ChristenUnie achterban;
- Deze commissie op te dragen een ChristenUnie-brede discussie met leden te starten over de te volgen koers van de landelijke partij én op grond hiervan te komen met een rapport van aanbevelingen, waar in ieder geval is meegenomen een voorstel ten aanzien van een structuur voor ontmoeting van het kader met het ‘grondvlak’, om op deze manier voldoende waarborgen te bieden voor ‘check and balances’;
- Op basis van het Kernprogramma, het advies van bovengenoemde commissie én de bevindingen uit het Evaluatierapport Tweede Kamerverkiezingen uiterlijk 1 november 2011 te komen met een, aan het Uniecongres van november 2011 voor te leggen rapport met actieplan, tot een heldere positionering van onze landelijke ChristenUnie.

370

375

380

Deze strekking werd door het Landelijk Bestuur ontraden. Het Landelijk Bestuur erkent het belang om externe mensen mee te laten denken over strategische partijzaken. Dit is al voldoende verankerd in de bestuursreactie.

De kiesvereniging stelde de volgende wijziging voor:

Verzoekt het Landelijk Bestuur:

385

- Een projectgroep te benoemen die voor minimaal tweederde bestaat uit ChristenUnie leden die
  - a. niet actief zijn in de landelijke of provinciale politieke of bestuurlijke organen,
  - b. geen werknemer zijn van de partij én
  - c. vanuit hun achtergrond, ervaring en expertise representatief zijn voor de verscheidenheid van de ChristenUnie achterban;

390

- Deze projectgroep op te dragen een voorstel te doen ten aanzien van een structurele verankering voor ontmoeting en gedachteswisseling van het kader met het ‘grondvlak’, om op deze manier voldoende waarborgen te bieden voor ‘checks and balances’.

395

Preadvies Landelijk Bestuur: overnemen.

De heer Hulsman van de kiesvereniging Nunspeet licht toe dat er nauwelijks aandacht is bij de top voor de basis, te weinig ‘checks en balance’. De motie geeft drie accenten om op te pakken door Landelijk Bestuur. De heer Alsema: in deze motie in gewijzigde vorm kan het Landelijk Bestuur zich vinden.

400

De motie wordt na stemming **aangenomen**.

Motie 6 Kiesvereniging Maassluis-Midden Delfland en Elburg “Opstelling PVV”

Spreekt als zijn mening uit,

405

- Dat het Uniebestuur en onze politieke vertegenwoordigers de PVV op gelijke wijze dienen te bejegenen als andere politieke partijen waartegen de ChristenUnie zich principieel verzet;
- Dat het Uniebestuur en onze politieke vertegenwoordigers het kabinet, dat gedoogsteun van de PVV geniet, op gouvernementele wijze benadert en dit kabinet beoordeelt op zijn daden;

410

Preadvies Landelijk Bestuur Overnemen.

De heer Smits van de kiesvereniging Maassluis-Midden Delfland licht toe dat de ChristenUnie gouvernementeel moet zijn en de PVV niet anders benaderen mag dan de andere partijen. De ChristenUnie moet uitgaan van het gedrag van de partij. De heer Smits geeft voor alle duidelijkheid aan het gedachtegoed van de PVV niet te delen.

415

Inspreker vanuit de zaal:

- Waar zitten de fundamentele verschillen met andere partijen, daarmee ook i.v.m. motie 2.
- Stemverklaring – de motie is eigenlijk een overbodige motie. Is teveel eer voor de PVV.

420

De heer Alsema: de ChristenUnie beoordeelt elk voorstel op eigen merites, het gaat om de zaak, niet om de partij. Bij de presentatie van het huidige kabinet is ook ingezoomd op de staatsrechtelijke zaak. Vanuit de media is die kant uitgever groot. Elke partij vereist een eigen benadering, soms is confrontatie nodig. Het Landelijk Bestuur heeft moeite met de overweging in de motie dat politieke vertegenwoordigers van de ChristenUnie menigmaal hun afkeer hebben kenbaar gemaakt van de PVV en van de betrokkenheid van de PVV bij het huidige kabinet

425

De motie wordt in stemming gebracht en wordt **aangenomen**.

430 **Motie 7** Kiesvereniging Elburg en Maassluis-Midden Delfland “Termijn voorstellen”
De heer Smits licht toe dat de motie ingetrokken wordt, daar nu niet meer staande het Ledencongres resoluties ingebracht kunnen worden.

435 **Motie 8** Kiesvereniging Amersfoort “Tien punten programma

Verzoekt het Landelijk Bestuur:

- Een programma op te doen stellen van de 10 belangrijkste standpunten van de ChristenUnie in de vorm van slogans. Met per punt een zin van maximaal 10 woorden. Waarbij deze 10 punten ook daadwerkelijk onderscheidend zijn van de belangrijkste standpunten van alle andere politieke partijen (incl. de SGP en het CDA). Enige overlap van standpunten met andere partijen is echter geen probleem.

440

Preadvies Landelijk Bestuur: Ontraden

445 Toelichting van de kiesvereniging: deze motie is bedoeld voor een scherper profiel. De motie bouwt voor op de motie 5 Ledenprojectgroep van Nunspeet. Het gaat om maximaal tien punten, maar het mogen er ook minder zijn en hoeven geen oneliners te zijn.

450 De heer Alsema: het Landelijk Bestuur staat sympathiek tegenover deze motie. Bij de Tweede Kamer verkiezingen en de Statenverkiezingen is gewerkt met speerpunten en dat willen we bij elke verkiezingen opnieuw doen. Het is niet goed om het tussentijds te doen, daarom ontraadt het bestuur de motie in deze vorm.

Insprekers:

- Kiesvereniging Ede: vraagt of het bestuur ook in kan stemmen met “een aantal” in plaats van “tien”.
- Kiesvereniging Purmerend: graag in het kort aangeven waar de ChristenUnie voor staat voor meer focus, het gaat niet noodzakelijk om tien punten in deze vorm.

455

460 Het Landelijk Bestuur blijft de motie ontraden, zij voorziet teveel problemen met de uitvoering. Na stemming blijkt dat de motie **verworpen** is.

Peter Blokhuis bedankt Marjan Haak voor haar voorzittersrol en wil aangeven dat het Landelijk Bestuur zich zal haasten om met de moties aan de gang te gaan.

460

465 Als gebed voor de lunch wordt het Onze Vader gezongen.

3. Pauze – Lunch

4. Eerste ronde deelsessies/ workshops¹

470 Na de deelsessie komen alle congresgangers weer in de grote zaal om verder te gaan met het Ledencongres. De voorzitter, de heer Blokhuis, ondervond in zijn deelsessie dat er met hart en ziel gesproken is. Hij wil nadrukkelijk dank zeggen voor de makers van het rapport *Met hart en ziel*. Het is goed voor de partij. Er zal nog veel gesproken en gediscussieerd worden over dit thema.

475 Hij maakt van de gelegenheid gebruik het ChristenUnie opleidingscentrum onder de aandacht te brengen. De naam Kaderschool is veranderd in ChristenUnie Opleidingscentrum.

5. Bespreking/behandeling ingediende resoluties Ledencongres

480 **Resolutie 1** Perspectief, werkgroep Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
“Behoud ten behoeve van bestuurswerk studenten”

Het Ledencongres spreekt uit dat:

de fractie het belang van maatschappelijke betrokkenheid van studenten erkent en pleit er voor om de langstudeerboete niet toe te passen voor studenten die bestuurswerk verrichten tijdens de studententijd.

485

Preadvies Bestuur: ontraden.

¹ Dit agendapunt is als niet-plenair onderdeel van het Ledencongres niet genotuleerd; wel zijn er ten behoeve van het bestuur aantekeningen gemaakt.

490 Robert Heij van Perspectief licht toe dat de achtergrond van de resolutie is dat studenten ook tijd moeten hebben om iets naast de studie te doen voor de studentenvereniging of vrijwilligerswerk. De druk is vergroot om alleen maar te studeren. Een partij als de ChristenUnie moet ook vrijwilligerswerk honoreren. Het Landelijk Bestuur lijkt het eens te zijn met Perspectief, maar toch ontraadt zij de motie.

Inspreker:

495 Er is verwarring over deze resoluties. Er zijn twee wetsvoorstellen, in de Tweede Kamer is de eerste wet al gepasseerd. In een tweede voorstel wordt alsnog aandacht gevraagd voor maatschappelijke betrokkenheid van studenten.

500 De heer Alsema, namens het Landelijk Bestuur: het preadvies is in overleg met de Kamerfracties gegeven. De Tweede Kamer fractie heeft toch ingestemd vanwege de hardheidsclausule. De resolutie kan niet meer, maar maatschappelijke betrokkenheid vindt de ChristenUnie wel van groot belang. De nieuwe, reeds door de Tweede Kamer aangenomen wet biedt hiervoor extra uitdaging.

Perspectief wil de resolutie niet intrekken om het belang duidelijk te maken.

505 De resolutie komt in stemming en wordt met een klein verschil van stemmen **verworpen**.
De heer Slob: we gaan er wel mee aan het werk.

Resolutie 2 Perspectief “Invoering langstudeerboete in verschillende stadia”

510 Het Ledencongres spreekt uit dat:
dat de fractie van de Eerste Kamer het belang van het cohortsgewijs invoeren van de langstudeerboete nastreeft en er alles aan zal doen om hiervoor steun te krijgen bij andere partijen.

Preadvies Bestuur: ontraden.

515 Perspectief licht toe: het wetsvoorstel ligt nu bij de Eerste Kamer. Het zorgt voor rechtsongelijkheid. Studenten kunnen nu soms al niet meer de boete voor langstuderen ontlopen. Boete moet nu alleen gelden voor nieuwe studenten.

Inspreker:

520 De Eerste Kamer kan hier invloed op hebben. Onmiddellijk invoeren van de langstudeerboete zal door de rechter ongedaan gemaakt kunnen worden vanwege rechtsongelijkheid.

525 Roel Kuiper: cohortsgewijs invoeren heeft onze aandacht, het principe van de wet ondersteunen wij als Eerste Kamerfractie, maar er kleven wel een aantal bezwaren aan. Kunnen we zomaar de regels van het spel veranderen tijdens het spel?

Perspectief: dat heeft ook onze aandacht en dat is ook ons bezwaar. Wanneer je voor de AOW tien jaar overgangstijd hebt, dan is drie à vier jaar overgang bij studenten ook heel redelijk.

530 De resolutie wordt in stemming gebracht en wordt **aangenomen**.

Resolutie 3 Dagmar van Dusschoten (ChristenUnie Limburg) “Beslissingsbevoegdheid bail-outs alleen bij Tweede Kamer”

535 De resolutie wordt onvoldoende ondersteund en wordt derhalve niet in stemming gebracht.

Resolutie 4 E.H. (Bep) Welleweerd-van Eck (ChristenUnie Deventer) Kamp Ashraf in Irak

Het Ledencongres

- 540
1. veroordeelt de bloedige aanval op de weerloze bewoners van Kamp Ashraf;
  2. verzoekt de Nederlandse regering deze aanval eveneens te veroordelen;
  3. verzoekt de regering van Irak alle vijandelijkheden tegen de Ashraf bewoners te staken;
  4. verzoekt de Amerikaanse regering de beloften die in het verleden aan de Ashraf bewoners gedaan zijn na te komen;
  - 545 5. verzoekt de Verenigde Naties de bescherming van de Ashraf bewoners te garanderen. Toelichting: trieste zaak
waar we niet aan voorbij kunnen gaan.

Preadvies Bestuur: overnemen.

550

De Tweede Kamerfractie ondersteunt deze motie en zal er mee aan het werk gaan.
De resolutie wordt met algemene stemmen **aangenomen**.

6. Afscheid André Rouvoet

555

De heer Blokhuis vindt het weer een emotioneel moment: het afscheid van André Rouvoet, net als vanmorgen en in de deelsessie waar ook emoties tot uiting kwamen. André Rouvoet komt binnen onder staande ovatie.

560

Ook nu wordt er een filmpje vertoond over André Rouvoet, met inbreng van o.a. Egbert Schuurman. Hij raadt André Rouvoet weer aan om toch een proefschrift te schrijven. Ook worden er stukjes vanuit de media, zoals het journaal en interviews met Andries Knevel, over onder andere de Europese grondwet getoond. De Centra voor Jeugd en Gezin, de bankenaanpak, de teleurstelling van de verkiezingen en zijn aankondiging van zijn afscheid, deze items en meer worden genoemd.

565

André en zijn vrouw Liesbeth komen naar voren. Peter Blokhuis spreekt hen toe en geeft aan dat de aankondiging een schok was, maar dat we de toekomst met vertrouwen tegemoet kunnen zien. André Rouvoet heeft altijd de diepte gezocht, geen oneliners. Zoals over godsdienstvrijheid, een van de beste stukken in het nog steeds actuele boek van André Rouvoet over staatsfilosofie van alweer jaren geleden..

570

André Rouvoet heeft de ChristenUnie op een nieuw spoor gezet. En hij kan met een gerust hart de ChristenUnie verlaten. Met alle kritiek die we binnen de partij hebben, heeft hij een bijzondere rol gespeeld, en verdient hij met recht de gouden speld. Deze krijgt hij opgespeld onder applaus.

André Rouvoet krijgt het woord: op de website van de ChristenUnie staat de tekst van zijn toespraak. De toespraak is ook terug te zien op YouTube (www.youtube.com/christenunietube).

575

Na afloop van zijn toespraak krijgt hij een staande ovatie met bloemen van de heer Blokhuis.

7. Speech TK-fractievoorzitter Arie Slob

De speech van Arie Slob als de nieuwe partijleider staat ook op de website van de ChristenUnie en is terug te zien op YouTube (www.youtube.com/christenunietube).

580

8. Sluiting

De aanwezige Tweede Kamerfractieleden krijgen bloemen. Sandra Korteweg doet nog enkele mededelingen.

Na het gebed door mevrouw Korteweg wordt het *Samen in de naam van Jezus* gezongen.

585

Mevr. Korteweg wenst ieder een goede terugweg.

Na afloop van het congres is er gelegenheid om van de heer en mevrouw Schuurman en Rouvoet persoonlijk afscheid te nemen.